

Hobuste haigused

Hobuste gripp

- on ennetatav vaksineerimisega;
- viirus levib piisknakkusena;
- peiteaeg on keskmiselt 1–5 päeva. Haigestunud loomad võivad viirust levitada juba haiguse peiteajal ja olla sellega nakkuse edasikandjateks tervetele loomadele;
- iseloomulikud tunnused on palavik, kuiv köha, hingeldamine, kiire pulss, eritis ninast, märadel võib tiinus katkeda;
- haigust diagnoositakse igal aastal ka Eestis.

Hobuste rinopneumoonia (EHV-1 ja EHV-4)

- haigusetektajateks on hobuste herpesviirused 1 (EHV-1) ja 4 (EHV-4);
- levib piisknakkusena, viirust võivad edasi kanda ka teised loomad ja inimesed;
- peiteaeg on 2–10 päeva;
- iseloomulikud tunnused on palavik, limase nõre eritus sõõrmetest, loidus, köha, isutus, kõripõletik, suurenenud kurgutagused lümfisõlmed. Märadel võib tiinus katkeda;
- rasketel juhtudel kahjustub kesknärvisüsteem ja süda, võib lõppeda surmaga;
- viirus on levinud ka Eestis.

Hobuste nakkav kehvveresus

- levib haige looma vere ja piima kaudu, viirust kannavad edasi verdimevad
- putukad (pärmud ja pistekärbsed);
- nakkuse ülekande võib toimuda ka viirusega saastunud inventari vahendusel;
- haigus võib edasi kanduda lootele, nakatunud loomad jäävad viiruse kandjateks ja levitajateks kogu eluks;
- peiteaeg on kuni paar kuud, tavaliselt 1–3 nädalat;
- iseloomulikud tunnused on korduv palavik, aneemia ehk kehvveresus, tursed, kõhnumine, võib lõppeda surmaga;
- haigus on maailmas laialdaselt levinud, Eestis esines haigus möödunud sajandi keskel.

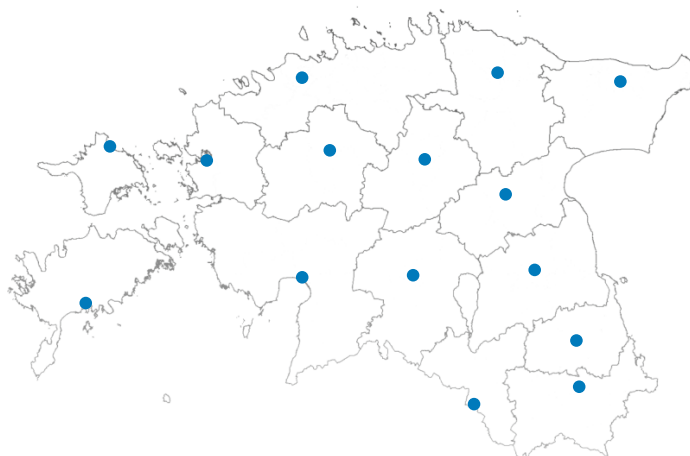
Hobuste Aafrika katk

- viirus levib uriini, sperma ja sekreetidega (näit sülg, lima jm), kuid otseselt viirus haigelt loomalt tervele üle ei kandu, edasikandumine toimub verdimevate putukate vahendusel (sääsed);
- peiteaeg 7–14 päeva, võib olla ka vähem;
- Hobuste Aafrika katku võib eristada:
 - äge kopsuvorm (esijäsemed harkis, pea välja sirutatud, kõrvad longus ja ninasõõrmed laienuvad, krampilik köha ja sõõrmetest eraldub suurel hulgal kollakat nõret);
 - äge südame vorm (kergelt eristuv silmalaugude, pea, kaela, rinna- ja õlapiirkonna turse);
 - segavorm (tursed, eritised, higistamine)
 - haigusnähtudeta kerge vorm (palavik 40–45°C).
- Eestis pole hobuste Aafrika katku diagnoositud.

Hobused on olnud inimese kõrval palju aastatuhandeid – aidanud teha raskeid töid, jõuda punktist A punkti B. Tänapäevaks peetakse hobuseid eelkõige meelelahutuslikel eesmärkidel.

Hobuse puhul sõltuvad tema vajadused konkreetsetest elutingimustest, keskkonnast, samuti east, füüsilisest koormusest, tervise seisundist jne.

Põllumajandus- ja Toiduamet

Teaduse 2

75501 Saku

HARJU MAAKOND

Meie keskused on avatud igas maakonnas

Oled oodatud!

Rohkem infot ja kontakte

www.pta.agri.ee

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Hobuste tervise ABC

Hobuste heaolu tugineb nn viiel vabadusel:

- **Olla vaba janust ja näljast** – selleks taga loomadele piisavas koguses süüa ja juua, et organismi vajadused oleksid kaetud ning tervis ja elujõud tagatud.
- **Olla vaba ebamugavustest** – selleks võimalda loomadele sobiv keskkond, peavari ja mugav puhkeala.
- **Olla vaba valust, vigastustest ja haigustest** – selleks kasuta haigusi ennetavaid meetmeid ja haigusnähtude ilmnemisel võimaldada loomadele kiire diagnoos ja sobilik ravi.
- **Vabadus loomumomasele käitumisele** – selleks võimaldada loomadele piisavalt ruumi ja vastavad pidamistingimused ning võimalus liigikaaslastega suhelda.
- **Olla vaba hirmust ja kannatustest** – selleks võimaldada loomadele tingimused ja kohtlemine, mis väldivad psüühilisi kannatusi.

Kui kasvõi üks vabadus pole tagatud, siis on vaja tegeleda pidamistingimuste parandamisega.

Hobuse toidulaud:

- toitub peamiselt kõrrelitest;
- metsik hobune liigub toidu otsimiseks üle 20 kilomeetri ning kulutab söömisele 16 tundi ööpäevast;
- tallis olles **taga puhas joogivesi ja hein**;
- päevane **veevajadus on 20–30 liitrit päevas**, kuumadel suvepäevadel poole rohkem;
- toiduks **ära paku kopitanud heina ega koduüelt niidetud muru**;
- keskmine vajadus koresööta 1–2 kg 100 kg kehakaalu kohta päevas;
- **töötamisel** (sh korralik trenn) **anna lisasööta** (kaer, jõusööt, mis on vajadusel vitamiinidega rikastatud). Jõusöödaga söötmise ja treeningu vahele jätta vähemalt tund aega;
- paku lakkumiseks soola- või mineraalkivi.

Hobuse elukeskkond:

- **valgustatud, õhurikas, kuiv ja ilma tuuletõmbeta**;
- võimalikult rahulik, mõnus ja turvaline koht;
- tallis **peab saama kõndida edasi-tagasi, pöörata ringi, heita pikali ja püherdada**;
- hobust **seo kinni ainult lühikeseks ajaks**;
- **taga karjamaal võimalus varjuda**, vihmasel perioodil kuival alal lamada, süüa ja juua;
- taga, et hobune **ei puutuks kokku ohtlike esemete ega mürgiste taimedega**;
- võimalda igale hobusele karjamaal 0,5–1 ha ruumi;
- pea meeles, et kui hobune ei tööta või ei käi igapäevaselt koplis, siis tuleb teda jalutada vähemalt tund aega päevas.

Foto: Piret Hommuk

Hobuse tervis:

- ära unusta kapju värkida iga **6–8 nädala** tagant;
- kasuta **hobuseraudu**, kui sõidad kõval või kivisel pinnal;
- kontrolli hambaid vähemalt **korra aastas**, vajadusel hoolda;
- hobused vajavad seltsi teiste hobustega;
- varustus peab sobima **konkreetssele loomale**, ning seda tuleb pidevalt hooldada.

Bioturvalisus

Kui oled **tallipidaja**, siis registreeri **PRIA põllumajandusloomade registris** ennast hobusepidajana, oma tall ja seda piirav ala.

Kui oled **hobuse omanik**, siis registreeri oma hobune aretusühingu abil **hobustaste registrisse**, et tallipidajal oleks võimalik hobune registreerida tema kodutalli.

Rakenda nakkushaiguste leviku piiramiseks bioohutusmeetmeid:

- ära luba **kõrvalisi isikuid** talli territooriumile;
- ära luba **välisriigist saabunud isikut** talli enne, kui on möödunud vähemalt **48 tundi** tema Eestisse saabumisest;
- ära luba talli haigeid või haiguskahtlaseid loomi, vajadusel küsi tervisetõendit;
- eralda haiged loomad tervetest;
- korralda sööda, allapanu ja muu materjali ohutu käitlemine nakkuse leviku vältimiseks;
- tõrju närilisi ja putukaid;

- takista metsloomade ja hulkuvate loomade pääsemine talli;
- taga, et kõiki neid nõudeid tallis täidetakse ning selgita ja nõua nende täitmist kõigilt, kes loomadega tegelevad;
- pea nimekirja kõigi tallis olevate hobuste ja nende omanike kohta koos **kontaktandmete ja hobuste passidega**;
- jälgi ja pea arvet talli hobuste liikumiste kohta (võistlused, treeningud jne); uue hobuse talli saabudes **lepi kirjalikult** loomaomanikuga kokku, mida teha juhul, kui hobune vajab ootamatut arstiabi ja omanik pole kättesaadav;
- **vaksineeri kõik hobused nakkushaiguste vastu**;
- anna regulaarselt **parasiidivastaseid ravimeid**, kui võimalik kõikidele loomadele üheaegselt. Sobiva ajakava ja juhised saad konsulteerides oma veterinaararstiga;
- siseparasiitide leviku vähendamiseks korista sõnnik koplitest ja karjamaadelt;
- korralda vähemalt kaks korda aastas suurpuhastus kõikides ruumides;
- võimalusel pea **võistlushobuseid eraldi** teistest hobustest;
- hoia **tiined märad** tallis ja karjamaal teistest hobustest **eraldi**;
- ära pea ühes tallis võistlushobuseid ja tiineid märasid.

Haiguspuhangu korral:

- teavita hobuse haigestumisest veterinaararsti ja **ulatuslikust hobuste haigestumisest Põllumajandus- ja Toiduametit**;
- nakkusohutiku haiguse või selle kahtluse korral **teavita** võimalikust ohust **kõiki samas tallis olevaid loomaomanikke ja tallipidajaid** ning kui sina või sinu hobune on eelneva kahe nädala jooksul olnud kontaktis teiste tallide hobustega, siis teavita ka neid võimalikust ohust;
- kui sinu hallatavas või omandis olevas tallis on **nakkuslik haigusepuhang**, palu **Hobumaailma (www.hobumaailm.ee)** toimetajatel sellest **teavitada internetilehe kaudu ka teisi Eesti hobusepidajaid**.

Võistlused ja muud hobuste kokkutoomisega seotud üritused:

- ära mine võistlusele või näitusel, kus hobused võivad olla haiged; kui ürituse toimumise käigus selgub, et seal on mõni hobune haige, paiguta hobune tagasi jõudes teistest hobustest eraldi;
- ära paiguta hobust võõrasse talli;
- kasuta **ainult oma hobusele mõeldud** puhastusvahendeid, ämbreid ja muud varustust;
- väldi otsest kontakti võõraste hobustega;
- kui kasutad välibokse, jälgi, et need oleks enne pestud ja desinfitseeritud;
- **kasuta kraanivett**, ära kasuta avatud nõudes olevat vett;
- ära kasuta abilisi, kes tegelevad mitmete erinevatest tallidest pärinevate hobustega;
- võistlustelt saabudes pese ja puhasta hobune enne talli viimist.